

Leerlingenbegeleiding Middenschool de Pélichy

Inleiding

Leerlingenbegeleiding start niet op de middenschool. Ze bouwt verder op wat gebeurd is in de basisschool en ze bereidt voor op wat nog volgt in de bovenbouwschool. Dat we daarbij ook beroep mogen doen op de professionaliteit van het CLB Izegem, is voor ons een duw in de rug.

Leerlingenbegeleiding is niet een losstaand iets binnen het schoolgebeuren. In alles wat zich op school voordoet, zowel in de les, studie of tijdens ontspanning, culturele activiteit, sport, top 100 en leerlingenraad, is er sprake van leerlingenbegeleiding. Gedurende de twee schooljaren op de middenschool worden wegen uitgestippeld, verkend, soms gebaad dankzij veel inzet en doorzettingsvermogen, soms ook noodgedwongen afgesloten. Telkens is het uiteindelijke doel van de begeleiding het maken van keuzes, zowel in de studieloopbaan als in de extra-activiteiten. Die keuzes moeten recht doen aan de talenten en de interesses van elk van de jongeren die aan ons toevertrouwd worden. (Nog iets toevoegen i.v.m. zich goed voelen in de groep?)

We realiseren ons ook dat niet elk kind dezelfde noden heeft op het vlak van begeleiding. De eigen persoonlijkheid, de opvoeding en ondersteuning thuis, de aanpak in de lagere school, het al dan niet lid zijn van jeugdbeweging of sportclub, een goede of minder goed aangepaste studiekeuze, ervaringen uit de privésfeer, aanwezigheid van faalangst, ADHD, dyslexie, dyscalculie, fysische handicap, zijn even zovele factoren die de nood aan een mindere of grotere mate van begeleiding mee bepalen.

Vandaar dat de aard en de intensiteit van de begeleiding aangepast wordt aan de noden van elke leerling afzonderlijk. Essentieel hierin is ook dat we 'aanbieden', niet 'opdringen'.

Voor ons korps is leerlingenbegeleiding dé opdracht, elke dag opnieuw. Dit betekent inderdaad dat we onze leerlingen tonen hoe wiskunde in elkaar steekt en hoe ze correct kunnen schrijven en vooral ook hoe ze al die zaken op een zo efficiënt mogelijke manier onder de knie kunnen krijgen. Daarnaast zullen ze van ons ook meer te weten komen over Grieken en Romeinen, ruimtelijke ordening en hoe ze kunnen vijlen, een stilleven op papier zetten, schaven en een muur bouwen, ... Maar ze zullen ook een figuurlijke muur leren afbreken door een einde te stellen aan pestgedrag, ze zullen leren een deel van hun rijkdom af te staan aan wie daar nood aan heeft, ze zullen leren respectvol omgaan met wie anders is. Uiteindelijk zullen ze een stap zetten in het ontdekkingsproces naar zichzelf, naar hun sterke en minder sterke, hun goede en minder goede kanten.

School betekent leren, vooruitgang boeken, werken naar een doel toe, nieuwe facetten van jezelf ontdekken en ontwikkelen Dit kan niet zonder inspanning, discipline, overeenkomsten. Dit lukt niet elke dag even goed. Vallen gebeurt regelmatig, maar zolang er een hand uitgestoken wordt om weer op te staan en de wil er is tot overeind krabbelen, is er niets aan de hand.

Voor de begeleider een volle dagtaak dus. Maar één waaraan elke leerkracht, opvoeder, directielid met volle overtuiging begint en waar een stralende 'goede morgen meneer', een gebaar van herkenning op straat, een huiswerk dat met inzet gemaakt werd, een goed resultaat in de bovenbouwschool, als beloning ervaren worden.

Ook voor de leerling die begeleid wordt geen sinecure. Maar elke schouderklop, elke blijk van waardering of aandacht, elke poging tot stimulans kan een stap verder zijn naar, een wending inhouden in de richting van de realisatie van de droom die elk kind dat aan ons wordt toevertrouwd, koestert.

Dat dit alles zich voor de leerling situeert in volle puberteit, maakt het voor de leerling en de begeleider er niet altijd makkelijker op.

Dat de school dit proces niet alléén aankan, staat als een paal boven water. Zonder het thuisfront staat het korps nergens. Leerlingenbegeleiding kan niet losgekoppeld worden van de opvoeding die kinderen thuis meekrijgen. Een kind kan zich het best ontplooien als thuis en school dezelfde signalen uitzenden.

Dat de voorbeeldfunctie van ouders, directie, opvoeders en leerkrachten hierin van cruciaal belang is, spreekt voor zich.

Welke begeleidingshouding streven we na?

Begeleiding gebaseerd op actieve ingesteldheid

Constante aandacht voor de noden van elk kind kan enkel via een **actieve begeleidingshouding**. Dit is 'opmerken' of zien dat er iets aan de hand is of merken wanneer de jongere het moeilijk heeft, er rekening mee houden, ermee bezig zijn en/of klaarstaan, ook als ze er niet om vragen.

Begeleidingsinterventie die jongeren niet gevraagd hebben, is in hun ogen weliswaar onnodig, maar niet per definitie ongewenst.

Concreet vertaald betekent dit:

- luisteren
- praten met jongeren
- vragen stellen
- raad geven.

Gebaseerd op wat de jongere zelf van begeleiding verwacht, willen we streven naar een begeleiding op maat, gestoeld op wederzijds vertrouwen en gedragen door engagement, in de wetenschap dat de volwassene de eindverantwoordelijkheid draagt

Analyse van de situatie als uitgangspunt

Jongeren verwachten van leerlingenbegeleiding dat ze **situatiespecifiek**, d.i. **contextgebonden** is. Hieronder wordt verstaan dat ze aansluit bij de stappen die jongeren (en/of hun gezinsleden) zelf zien en eventueel al ondernomen hebben of van plan zijn te ondernemen.

Er wordt dus gevraagd naar **begeleiding op maat**.

Ruimte bieden

Dit betekent ook dat begeleiding **niet automatisch finaliteitsgericht** zal zijn. Er zijn nu eenmaal situaties waar de problemen niet opgelost, hoogstens draaglijker gemaakt kunnen worden.

Belangrijker dan het resultaat is het opbouwen van een **vertrouwensrelatie**;
vertrouwen in jongeren (dat ze niet per definitie domme of verkeerde dingen doen, integendeel.)

vertrouwd worden door jongeren (dat er niet doorverteld, geroddeld wordt)

Daarbij vragen jongeren dat

de leerkracht/begeleider iets van zichzelf prijsgeeft.

de leerkracht/begeleider een onderscheid in benadering maakt tussen de meer praktische, objectieve materie en de meer subjectieve, persoonlijke materie.

Binnen deze context wil de leerling **zijn verhaal kunnen doen met de bedoeling op die manier de ervaring te laten bezinken, in het juiste perspectief te plaatsen, te relativiseren om uiteindelijk opnieuw te kunnen beginnen of de moeilijke situatie opnieuw aan te kunnen.**

In ruil voor zijn vertrouwen verwacht hij van zijn **begeleider eerlijke, duidelijke en correcte informatie die niet noodzakelijk moet leiden tot een begeleiding in de vorm van een (langdurig) proces.**

Begeleiding mag zeker ook **niet leiden tot stigmatiseren** van de leerling als probleemgeval, als uitzondering.

Gebaseerd op engagement

Onder engagement wordt door jongeren verstaan:

- **praten**, echt **luisteren** (de tijd nemen en niet “horen wat ze willen horen”) en **parafraseren**
- **confronteren** en **discussiëren** (doorvragen, verschillen in interpretatie en betekenisverlening erkennen, samen naar **nieuwe perspectieven zoeken**)

- **vragen stellen** (vragen hoe het was, of het leuk was, niet “uitvragen”)
- **raad geven** (verschillende mogelijkheden aanreiken om met de situatie om te gaan; niet “zeggen wat je moet doen”, “het beter weten”, “zich moeien”)
- **relativeren** (een beetje lachen, wat plezier maken, over iets anders praten of iets anders doen, maar niet “minimaliseren”)
- het **opnemen voor elkaar** (zelfs in het besef dat dit niet noodzakelijk tot resultaat leidt), met als belangrijke component de wederkerigheid hierin (ze willen ook iets doen voor de begeleider)

Dit alles gebeurt binnen het spanningsveld tussen “zorgen” en “bezorgdheid” enerzijds en “overbezorgdheid”, “bemoeienis” en “controle” anderzijds. Hierbij is een **open en actieve dialoog** tussen leerling en begeleider van extreem groot belang. **Leerlingen willen aangesproken worden op hun eigen verantwoordelijkheid op voorwaarde dat ze ook de ruimte krijgen om die verantwoordelijkheid op te nemen.** Waar ze overbezorgdheid, bemoeienis of controle ervaren, haken ze af.

Verantwoordelijkheid van volwassenen

Ondanks de vraag naar ruimte om zelfstandig hun leven vorm te geven, verwachten jongeren dat **volwassenen** daar **betrokken** bij blijven. Het maken van keuzes en het nemen van beslissingen laten jongeren in een aantal situaties (o.m. over de schoolloopbaan) graag over aan volwassenen.

Begeleiding die rekening houdt met het welzijn van begeleider en begeleide of hoe we omgaan met leerkrachten- en leerlingen-perspectieven

In het proces van leerlingenbegeleiding zal het essentieel zijn om rekening te houden met het **welzijn** van de twee betrokken actoren: **leerling** en **leerkracht**.

Leerlingen en leerkrachten kijken op een verschillende manier aan tegen het leer- en opvoedingsproces. Maar ook binnen elk van de groepen afzonderlijk is er sprake van verschillende perspectieven.

Bij leerlingen worden verschillen vastgesteld op basis van een positieve houding of negatieve houding t.o.v. school, op basis van een passief, afhankelijke ingesteldheid versus een actieve en zelfstandige benadering van het leerproces.

Leerkrachten blijken dikwijls een voorkeur te hebben voor ofwel het overdrachtsmodel ofwel een leerlinggerichte aanpak.

Als gevolg hiervan streeft de school naar een evenwicht tussen de twee onderwijsmethodes. Immers, leerlingen met een volgzame en afhankelijke aard en ook minder verstandige leerlingen, zullen meer baat hebben bij het overdrachtsmodel. Verstandige leerlingen met een sterke drang naar autonomie en exploratie zullen meer voordeel halen uit de leerlinggerichte aanpak.

Leerkrachten moeten de mogelijkheid krijgen om op basis van hun eigen voorkeur en rekening houdend met de diversiteit van de leerlingen in hun klassen om te kiezen voor de meest geschikte onderwijsvorm. Daarbij mag niet uit het oog verloren worden dat **variatie een sterk stimulerende en motiverende factor** in het leer- en opvoedingsproces is.

Begeleiding binnen de grenzen van onze opdracht

Begeleiden is niet een taak van de school alleen. Vanuit ons pedagogische project willen we in samenspraak met andere actoren en organisaties werken aan het welzijn van de jongeren die aan onze school werden toevertrouwd.

Die andere actoren en organisaties zijn: ouders, vrienden en leeftijdgenoten, pedagogische voorzieningen

ouders

Vanuit het besef dat voor leerlingen de gezinsverbondenheid en loyaliteit uiterst belangrijk is, willen we binnen de leerlingenbegeleiding discreet en respectvol omgaan, niet alleen met het kind, maar ook met de ouders, dit zowel individueel (oudercontacten, telefonische contacten of gesprekken op aanvraag) als structureel (participatieve ouderraad).

Het pedagogische project van de school is onderwerp van overleg binnen de ouderraad en wordt uitvoerig toegelicht aan de kandidaat-ouders, lang voor er sprake is van inschrijving.

vrienden en leeftijdgenoten

In het besef dat 'vrienden hebben' een basisbehoefte is voor elk van onze leerlingen, zorgen we naast het tot stand brengen en in stand houden van een goede verstandhouding binnen de klas- en jaargroep ook voor de organisatie van naschoolse activiteiten waarbinnen vriendschappen kunnen ontstaan en groeien (leerlingenraad, badminton, basketbal, toneel, voetbal, ...). Verder informeren we onze leerlingen over buitenschoolse activiteiten (jeugdbewegingen, sportclubs) waar ruimte is voor het creëren van vriendschappen.

samenwerking tussen pedagogische voorzieningen

In het besef dat onze leerlingenbegeleiding grenzen heeft die voortvloeien uit de aard van onze opdracht, zoeken wij aansluiting bij andere organisaties die ons in onze begeleidende taak kunnen bijstaan.

Onze eerste partner hierin is het **CLB** (centrum voor leerlingenbegeleiding).

Vrij CLB

Vrij Centrum voor Leerlingenbegeleiding

Meensestraat 171
8870 Izegem

Tel. (051)30 13 61
Fax (051)31 80 04
e-mail izegem@clb-net.be

Zij zijn ons aanspreekpunt op het ogenblik dat wij een gebrek aan eigen professionaliteit ondervinden. Het CLB neemt de begeleiding van ons over of vult de schoolbegeleiding aan en waar nodig nemen zij contact op met externe instanties om aan de vraag tot ondersteuning te voldoen.

Samenwerking met G.On.(geïntegreerd onderwijs)-begeleiding is ook een onderdeel van onze begeleidingservaring. Hiervoor hebben we contacten met 'Onze Jeugd' in Roeselare en 'Spermalie' in Brugge.

Concrete uitwerking van de leerlingenbegeleiding in de verschillende facetten van het leer- en leefproces op school

Vooraf: begeleiden van het keuzeprocés 1ste leerjaar

- Voor ouders: informatievergadering in februari of aangevraagd huisbezoek rond de paasvakantie
 - Voorstelling van het opvoedingsproject van de school
 - Voorstelling van 'zo hoort het' = kindvriendelijk schoolreglement
 - Vergelijking van de verschillen tussen de verschillende homogene klasgroepen die de school aanbiedt. Hierin worden de vereisten naar inhoud en tempo van het leerproces naar voor gebracht in combinatie met de eisen naar studie-ingesteldheid en interesses.
 - Verduidelijking rond de complementaire invulling van de lessenroosters.
- Voor leerlingen: in de periode januari-februari, bezoek van de zesdeklassers aan de school in werking
 - Voeling krijgen met het opvoedingsproject van de school via info door de directeur en verkenning van de schoolwebsite.
 - Verkenning van lesstijl en de complementaire invulling van de lessenroosters via klasbezoek.
 - Tweejaarlijks klassikaal toneelbezoek
- Voor ouders en leerlingen: opendeuravond eerste vrijdag na de paasvakantie

Leerkrachten, opvoeders en directie voeren publiciteit voor de school. We zetten ons beste beentje voor om de totaalwerking van de school te promoten. Dit via inzage in lesmateriaal, demonstraties allerhande, informatieve stands, rondleiding, informele babbel
- Speciale avond einde juni voor kandidaat-leerlingen eerste leerjaar B

Pas na de oriënterende klassenraad in de Zonnebloem worden de leerlingen die kunnen overgaan naar een eerste leerjaar B voor een eerste contact met de middenschool uitgenodigd. Hierin respecteren we de expertise van de collega's van het bijzonder lager onderwijs.
- Aanmelding
 - *Voorstelling van het leefklimaat van de school*: in zoverre dit nog niet gebeurd is tijdens de voorbije maanden.

- **Studiekeuze:** in een gesprek met de ouders en de toekomstige leerling wordt gepeild naar aanleg en interesse. Dit in het kader van een goede studiekeuze.
 - Daarbij wordt gevraagd naar wat de leraar van de lagere school aangeraden heeft.
 - Op basis van de opgedane kennis rond de lagere school van herkomst en de resultaten die een kind daar moet boeken om met een redelijke kans op succes te starten in een bepaald complementair gedeelte, wordt in overleg gegaan met de ouder en het kind.
 - Het spreekt voor zich dat de ouder vrij is in de keuze voor zijn kind, maar de rol van de school bestaat er ook in de ouders en het kind te behoeden voor keuzes die tot ontgoocheling, onnodige discussie en spanning, en verlies aan zelfvertrouwen zullen leiden.

- Uitgebreid intakegesprek voor leerlingen met extra-zorgvraag. Hierbij denken we aan leerlingen met dyslexie, dyscalculie, ADHD, autisme, fysische handicap, faalangst. Ouders en kind worden vertrouwd gemaakt met de manier waarop de school 'probeert' om het leer- en leefklimaat voor die leerlingen zo goed mogelijk uit te bouwen. Zie hiervoor de visieteksten van de school i.v.m. dyslexie, ADHD, faalangst.

Tijdens het schooljaar

- Navraag bij de leerkrachten zesde leerjaar i.v.m.
 - extra-zorgkinderen
 - studiekeuze
 Bedoeling hiervan is
 - waar nodig, ouders en kind begeleiden naar een vernieuwde studiekeuze
 - het voorkomen van tijdverlies bij de uitwerking van een aangepaste begeleiding
 - een ondersteuning van de eigen bevindingen van de klassenraad in een later stadium van het begeleidingsproces.
Zie hiervoor ook klassenraden.

- Doorspelen van de informatie opgedaan tijdens intake-gesprekken en overleg met leerkrachten zesde leerjaar aan de leden van de klassenraad.

Goede leerlingenbegeleiding staat en valt met het scheppen van een goed leef- en leerklimaat, zowel tijdens de les-, studie- als ontspanningsmomenten.

In die visie zijn de volgende mensen spilfiguren.

- de **vakleerkracht** die door zijn professionaliteit kwaliteitsonderwijs aanbiedt in een positieve leeromgeving,

rekening houdend met de verschillende leerlingenperspectieven en d.m.v. een ruime variatie aan didactische werkvormen.

- de **klassenleerkracht** die over de lessen heen een positieve leef- en leeromgeving binnen de groep mee helpt bepalen. De specifieke taken van de klassenleraar worden gesynthetiseerd in een document dat ter beschikking gesteld wordt van elke klassenleraar. Zie bijlage.
- De **opvoeder** die de leerling doorheen de ontpannings- en studiemomenten begeleidt en stimuleert is medebepalend voor het leef- en leerklimaat op school. Het feit dat er een vaste opvoeder is per leeftijdsgroep, kan de betrokkenheid alleen maar verhogen.
- De **leerkracht en opvoeder** die zich inzet voor de organisatie van **extra-scolaire activiteiten**: sport, film, deelname aan wedstrijden, internationale uitwisselingen, toneel, projecten geïnspireerd vanuit ons christelijk schoolproject, leerlingenraad, extra-uitleg aan zieke leerlingen of leerlingen die supplementaire begeleiding nodig hebben, ...
- Het **directieteam** dat aan alle actoren de kans biedt om naar aanleg en draagkracht het beste van zichzelf te geven binnen een structuur die op participatieve wijze tot stand gekomen is met als enige doelstelling het welbevinden van alle betrokkenen.

Goede leerlingenbegeleiding staat en valt met overleg tussen de verschillende spilfiguren.

Hiervoor zijn twee structurele organen:

- **Klassenraden** (leden: alle leerkrachten die in een bepaalde klas lesgeven): gericht op studiegebied maar met aansluiting op informatie aangereikt vanuit de cel leerlingenbegeleiding
- **Cel leerlingenbegeleiding** (leden: directieteam, jaaropvoeders, CLB-medewerker, leerkracht): gericht op socio-emotioneel gebied, maar met terugkoppeling naar de specifieke materie van de klassenraad.

Daarnaast is minstens even belangrijk de informele uitwisseling van gegevens tussen de collega's van de begeleidende klassenraad tijdens pauzes, de overlegmomenten tussen klassenleerkracht, leerkracht of opvoeders onderling of met directie. Begeleiding is immers niet een zaak van één uur in de week, maar is een constant gegeven dat heel vaak onmiddellijke reactie vereist.

De **structurele uitwisseling van gegevens tussen de cel leerlingenbegeleiding en de leden van de klassenraad** gebeurt met behulp van een meldingsmap per klas in de leraarskamer in combinatie met het softwareprogramma 'Klassenraad'.

Via de communicatiemap in de leraarskamer wordt door de leerkrachten aan de cel gemeld wat besproken dient te worden en via het verslag van de cel opgemaakt via het softwarepakket 'klassenraad', worden de leden van de klassenraad op de hoogte gebracht van de initiatieven die de cel voorstelt. Die verslagen vinden ook een onderkomen in de communicatiemap in de leraarskamer.

Het voordeel van het gebruik van het pakket 'klassenraad' is de mogelijkheid tot inventarisatie van de begeleidingsinitiatieven per leerling.

Goede leerlingenbegeleiding vereist openheid t.o.v. de leerling

In dit kader situeert zich de toegankelijkheid van leerkrachten, opvoeders en directie. Leerlingen weten dat ze terecht kunnen en dat er op hun vraag reactie zal komen.

Goede leerlingenbegeleiding vereist contact met de thuisbasis

Dit gebeurt op structurele manier via

- agenda (uitwisseling wekelijkse overhoringen, grotere toetsen, werkstudie, inhaalles, extra-opdrachten, extra-activiteiten, informatie i.v.m. gedrag ...)
- oudercontacten (oktober, voor de kerstvakantie, na predeliberatie juist voor de paasvakantie, einde schooljaar)

Dit gebeurt indien nodig (strafstudie, nood aan extra-zorg, schadeproblematiek, pestprobleem, via

- telefonisch contact
- brief
- uitnodiging tot persoonlijk onderhoud

Goede leerlingenbegeleiding is optimaal in combinatie met een verantwoorde studiekeuze

Een goede studiekeuze blijkt uit ervaring het sleutelwoord te zijn om tot efficiënte leerlingenbegeleiding te komen. Een goede studiekeuze opent immers de poort op succes en succeservaring is op haar beurt de basis van een goed zelfbeeld, wat de kans op het uitbouwen van een stabiele toekomst verhoogt.

Vandaar de constante aandacht op school voor een goede studiekeuze, aangepast aan aanleg en interesse van de betrokkene.

Dit betekent niet dat we de weg van de minste inspanning promoten, integendeel. De keuze moet echter haalbaar blijven en een gezonde ontplooiing waarborgen.

Dit kan inhouden dat een herziening van de studiekeuze noodzakelijk is. Meestal gebeurt dit op het einde van een schooljaar of van een graad.

In uitzonderlijke gevallen kan het ook binnen de loop van een schooljaar. Een dergelijke overgang na de herfst- of kerstvakantie zal alleen aangeraden worden door de klassenraad indien dit voor de betrokkene als de beste optie beschouwd wordt.

Indien een ouder afziet van de aangeraden verandering, dan betekent dit niet dat de begeleidingsactiviteiten (onder de vorm van inhaalles of werkstudie) stopgezet worden. Indien, ondanks de geleverde begeleidingsinspanningen de resultaten niet voldoende evolueren, kan het de klassenraad uiteindelijk doen besluiten dat het uitreiken van een A-attest op het einde van het schooljaar, onmogelijk wordt.

Scharniermomenten in de studiekeuzebegeleiding zijn:

- Verkennende klassenraad gekoppeld aan telefonisch contact met ouders indien nodig: eind september
- Oriënterende klassenraad gekoppeld aan oudercontact: eind oktober en voor de kerstvakantie
- Predeliberatie: voor de paasvakantie, gekoppeld aan oudercontact
- Deliberatie: voor de zomervakantie gekoppeld aan oudercontact

Speciale ondersteuning

Heel weinig leerlingen hebben nood aan extra-ondersteuning. Sommigen hebben er echter tijdelijk, anderen dan weer op permanente basis nood aan. .

1. tijdelijke ondersteuning via

- inhaalles: voor wie ziek geweest is of een duidelijke achterstand vertoont binnen een bepaald vak.
- Werkstudie: voor wie hulp nodig heeft bij het uitwerken van een goede studiemethode of voor wie het op tijd indienen van huiswerk en taken niet altijd even evident is.
- volgkaart: kan zowel betrekking hebben op studie-attitude (huiswerk maken, gerei in orde, aandacht tijdens de les ...) als op algemeen gedrag (pestgedrag, gebrek aan respect voor schooleigendom of eigendom van medeleerlingen...). Bedoeling ervan is vooral positief gedrag te stimuleren. In tweede orde pas, negatief gedrag bestraffen.
- CLB-ondersteuning vanuit cel leerlingenbegeleiding
- strafstudie: indien de werkstudie niet tot het gewenste resultaat leidt (hardnekkig te laat zijn met of niet indienen van huiswerk of taken) of indien een leerling zich bezondigd heeft aan overtreding van het schoolreglement.
- milieu-opdrachten gelinkt aan de aard van de overtreding van het schoolreglement
- schorsing: zie hiervoor orde- en tuchtreglement in het grote schoolreglement. Deze vorm van ondersteuning is hoogst uitzonderlijk op onze school. Het opleggen van dergelijke straf betekent immers dat andere vormen van begeleiding voorlopig geen positief effect teweeggebracht hebben.

2. permanente ondersteuning via

- cel leerlingenbegeleiding en daaraan gekoppelde externe hulp via CLB, Dienst Geestelijke Gezondheidszorg, G.On.-begeleiding,
- klassenleerkracht of vakleerkracht die als vertrouwensleerkracht optreedt.
- leerondersteunende maatregelen in geval van
 - a. dyslexie: zie hiervoor visietekst
 - b. adhd: zie hiervoor visietekst
 - c. autisme: via Spermalie en G.On.
 - d. faalangst: zie hiervoor visietekst en via CLB
- infrastructurele voorzieningen in geval van fysieke handicap. Hiervoor uitvoerig overleg met ouders, betrokken leerling en begeleidende medisch geschoolden.

Tijdens het tweede jaar

De begeleiding tijdens het tweede jaar is van dezelfde aard als die tijdens het eerste leerjaar. Alle initiatieven die aangehaald werden hierboven blijken ook bruikbaar voor tweedejaars.

Ook hier beperkt de extra-begeleiding zich tot een klein percentage leerlingen. Dit dankzij de inspanningen die in de loop van het eerste jaar geleverd worden om tot een goede oriëntering te komen.

Op die manier is al een eerste belangrijke stap gezet ter voorbereiding van de nieuwe keuze die gemaakt zal worden in de loop van het tweede jaar. De tweede graad, met een waaier aan mogelijkheden moet verkend worden in de loop van het schooljaar om uiteindelijk te leiden tot een voortzetting van een eerder gemaakte keuze of tot een heroriëntering.

Ook hier zijn klassenraden, predeliberatie en deliberatie in combinatie met oudercontacten de aanleiding tot onderling overleg tussen school, leerling en ouder.

Spelers op het oriënteringsveld zijn: de klassenleraar, het CLB en de bovenbouwscholen.

- De klassenleraar is de spreekbuis van de klassenraad in de begeleiding van het oriënteringsproces. Hij of zij is het ook die de structuur van de tweede graad met de verschillende studierichtingen, belicht.
- Het CLB informeert de ouders over die studierichtingen die niet in de eigen regio voorhanden zijn. Zij staan ook open voor het testen van leerlingen waarvan de ouders meer informatie willen om een verantwoorde studiekeuze te maken.
- Bovenbouwscholen: stellen hun aanbod voor aan zowel leerlingen (via schoolbezoek en opendeur) als ouders (informatie-avond en opendeur).

Bijlage:

Rol van de klassenleraar

1. Creëren van een positieve sfeer in de klasgroep. Deze is afhankelijk van kleine, ogenschijnlijk onbelangrijke dingen. De klassenleraar heeft hiervoor oog, hij is signaalgevoelig. Hij moet hulpkreten kunnen detecteren, opvangen, ook al worden die niet verbaal geuit. Wie goed luistert hoort niet alleen lawaai, maar ook stilte. Leerlingen zijn immers meesters in het verdoezelen van datgene waarmee ze echt zitten.
2. De klassenleraar staat op discrete wijze dicht bij elk van zijn leerlingen. Die individuele aandacht mag gerust onrechtvaardig verdeeld zijn. Het zijn immers vooral de 'onopvallende' leerlingen, diegenen die van anderen nauwelijks aandacht krijgen die door de klassenleraar extra gevolgd moeten worden.
3. Een klassenleraar ziet in zijn leerlingen meer dan alleen hun schoolse kwaliteiten. Precies de erkenning van het buitenschoolse kunnen, biedt een opening naar betere schoolse inzet.
4. De klassenleraar begeleidt zijn leerlingen in de supermarkt van waarden die dagelijks aangereikt worden. Hij of zij treedt met hen in gesprek hierover. Ze zullen zijn of haar mening hierover willen kennen, maar ze zijn allergisch voor opgedrongen waarden. Open communicatie is de aangewezen werkwijze.
5. De klassenleraar en zijn voorbeeldfunctie. Leerlingen observeren hun klassenleraar om te weten te komen wat hij of zij over bepaalde zaken denkt. Zij weten heel goed hoe klassenleraar omgaat met zijn of haar collega's en of hij of zij al dan niet consequent is en of hij of zij de verkondigde waarden al dan niet zelf in de praktijk omzet.
6. Bij de curatieve leerlingenbegeleiding is de klassenleraar de spilfiguur. Hij of zij zit op de eerste lijn bij het detecteren en opvolgen van leerlingen met ernstige sociale, emotionele of leerproblemen. Hij of zij is de aangewezen contactpersoon voor de vakleerkrachten, directie, CLB-medewerker of externe hulpverlener.
7. De klassenleraar is de aangewezen man of vrouw om de contacten met de ouders en het thuismilieu van de leerlingen te onderhouden. De ouders blijven de eindverantwoordelijken in de opvoeding van hun kinderen. Hun beslissing kan echter alleen maar aan kwaliteit winnen door rekening te houden met de professionele raad van een klassenleraar die zich hierin gesteund weet door de klassenraad.
8. Voor sommige ouders is de drempel naar de school toe nog altijd groot. Voor hen kan het initiatief van de klassenleraar een doorbraak betekenen naar een betere samenwerking.
9. De klassenleraar is ook de bemiddelende, vaak verzoenende figuur tussen zijn leerlingen en andere leraren. Dit is wellicht zijn of haar meest delicate opdracht omdat hij of zij zich op dat ogenblik op het terrein van zijn collega's begeeft.